

[0249] 12. *Vyt aade kennisse troch D.F.J.G.* is it ûnderskrift fan it fers *Oon doctir Bramy* (1655A), dat foaryn in bondeltsje loffersen oan de nij-promovearre medyske doktor *Gerrardus Bramius* stiet, de *Applausus gratulatorius in honorem & memoriam eximii, doctissimi, ac solidâ scientia per-politi juvenis-viri, D. Gerrardi Bramii Harlingâ-Frisii, fusus ab amicis, cum [...] ss. medicinæ doctor publice renunciaretur* (*Franekerae* 1655), dat yn 1655 by Joh. Arcerius yn Frentsjer útkaem. Wumkes, dy't it ferske yn Paden I (s. 303) opnimt, seit dat it "grif ek fan Arcerius" is. De letters *D.F.J.G.* bringe Wumkes net fan 't stik: "Efter dizze fjouwer haedletters sit grif in spreuk, lyk as ûnder in Latynsk fers fen Harmannus Sapeides yn deselde bondel, dy't ûnder syn namme skriuwt: Symb: Crescit sub pondere palma (d.i. Spreuk: de palmbeam groeit ûnder 'e druk)". It is tige forliedlik om, mei Wumkes, Joh. Arcerius foar it fers *Oon doctir Bramy* oanspraeklik to stellen. Hy en syn kollega-printer Ids Alberts binne yn de 50-er jierren op 't lêst de greате leveransiers fan fryske loffersen. Mar oft Wumkes nou al twa kear "grif" seit, it biwiis fan syn stelling hat er hyn ofte nei net levere. Rjochtoarsom: it hat winliken alhiel gjin eigenskip, dat op it wurd "troch" yn it ûnderskrift in symbolum folgje moat; efter "troch" forwachtet men in persoansnamme. In symbolum kin samar sonder mear ûnder in anonym fers stean; òf ûnder de namme; dat it lykwols it plak ynnimme soe fan in persoansnamme efter "troch", wol my min oan, en ik ha dêr ont nou ta gjin foarbylden fan foun. It leit yn 'e reden, dat de letterkombinaesje *D.F.J.G.* op de ien of oare wize de initialen fan in persoan mei of sonder funksje of patronymicum foarstelt.

Ik haw oanstriid om foar *D.F.* sokssahwat as *Dyn Frjoun* to lêzen. *F.* bisjut wolris *Filius*, mar dan soe men de *F* earder òf alhiel efteroan forwachtsje, b.g. *J.G., D. F(ilius)* òf alhiel foaroan, as de selde initialen yn omkearde folchoarder steane, dus: *F.D., G.J.* Sa'n soarte fan ûnderskrift mei *troch Dijn Frjoun* as wy hjir útstelle wolle, komt inkeld wolris faker foar. 1715A is ûnderskreaun *Trog Frjuen* en 1715B *trog dijn Vriound Jan Kouper*; 1794A ûnderskriuwt de auteur mei : *Jon Frjeun Jan Jans. It iz mey sizzen naet to dwaen* en ûnder 1722D stiet: *Dit Schrijwew uwt âade Ljæwde / in winske fin hertin / jon beste Friôn*. Min ofte mear dêroan bisibbe binne ûnderskriften mei: *trog dyn stalcke* yn ûnderskaet forbân en ûnderskate stavering, lykas yn 1698B, 1708B en 1709A. Binammen 1715B lykwols is in neije en dúdlike parallel fan ús hypothese.

Foar de letters *J.G.* tinke wy oan *Johannes Greydanus*, dy't op 15 juny 1654 sels promovearre wie ta doktor yn de filosofy en de medisinen, en oan hwa't I. Alberts doe in frysk loffers skreau (1654A). Under de namme *Jan Greyde* hied er in hollânsk fers makke op it houlik fan Johannes Joris Sola en Haeske Hendricks Duynterp op 31 maart 1651; en der bistiet in hollânsk fers fan Johannes Greydanus „Op de Friesche Geschiedenissen van den eerweerdigen ende seer geleerden heere H. Christianus Schotanus" yn Schotanus syn *Geschiedenissen* fan 1658. It ûnderskrift *J.G. L.A.M. & M.D.* ûnder in latynsk fers yn de *Flosculi Metrici* fan 1654 foar Douwo Mellinga, dêr't I. Alberts in frysk ferske yn hat (1654B), kin hast neat oars bitsjutte as: *Johannes Greidanus Liberalium Artium Magister et Medicinæ Doctor* (mei sa'n titulatur stiet Johannes Greidanus ek yn it frentsjerter trouboek). Johannes syn soan, Tjardus Greidanus, ûnderskriuwt in hebrieusk fers efteryn de oraesje fan prof. Hermannus Witsius fan 16 april 1675 mei: *Tiardus Greidanus J.G.F.*¹⁾. Dy lêste trije letters moatte hjir dochs wol bitsjutte *Johannis Greidani Filius*. Gearfetsjend: Johannes Greydanus hat yn de 50-er jierren wol gelegenheidsfersen skreaun, en *J.G.* ha wy twa kear foun as ôfkoarting fan Johannes Greydanus. Dat makket de ynterpretaesje fan *D.F.J.G.* as *Dijn Frjoun Johannes Greydanus* op syn minst mooglik.

Dêr komme noch in pear dingen by: Gerrardus Bramius wurdt *Medicinæ Doctor* en is dus in fakgenoat fan Greydanus, en twad: it fers *Oon doctir Bramy* stiet foar yn de bondel, net efteryn, lykas mei alle fryske ferskes fan de printers J. Arcerius en I. Alberts it gefal is, en ek mei it hollânske fers fan J. Arcerius efteryn de bondel oan Bramius. Men soe hast sizze: sa'n earste fers foaryn de bondel moat fan in goede freon wêze, en sil dus earder fan de fakgenoat Johannes Greydanus komme as fan de printer Johannes Arcerius. Tsjin it auteurskip fan Arcerius pleitet ek, dat Arcerius ûnder alle oare fryske fersen inkeld syn namme set: *J. Arcerius, Joh. Arcerius*, en mooglik ien kear *J.A. Znitser* (1654D); net ien fan de 7 of 8 fryske fersen dy't ús fan him bikend binne ha in ûnderskrift mei in „ynlieding" foar syn namme. Oan de oare kant: yn de *Vota dicata* oan Petrus a Diemen fan 1654 is it twadde fers (yn it latyn) ûnderskreaun: “Suo olim discipulo officii & Amicitiae ergò raptim applausit Johannes Arcerius, Frisius Scholæ Zutphaniensis Collega", wylst Arcerius oan 'e ein fan dat bondeltsje noch in hollânsk mei in frysk ferske skreaun hat.

Al mei al is it my wol dúdlik, dat ik net it biwiis levere ha, dat Johannes Greydanus de skriuwer is fan it fers *Oon doctir Bramy*. Dêrfoar soene wy earst witte moatte, oft Greydanus en Bramius yndied aerdich goede freonen west ha. Sa't it nou stiet, leau ik dochs wol, dat Johannes Greydanus gâns mear kâns makket om de skriuwer fan it fryske fers oan Bramius to wezen as Johannes Arcerius.

Oer libbensrin en foarâlden fan Johannes Greydanus fine wy gâns yn : Ir. M.R. Idema Greidanus, *Het geslacht Greydanus. Greijdanus, Greidanus, Pluym Greidanus, Idema Greidanus, van Wimersma Greidanus* ['s-Gravenhage, 1933], binammen op de siden 72-201. Wy jowe hjir inkelde feiten: Johannes Greydanus (of Greyde) waard berne yn Frentsjer yn 1630 of 1631 as soan fan

1) sjoch M.R. Idema Greidanus, *Het geslacht Greydanus*, p. 208-209.

Tjaerd Jans „Burger en Gortmolenaer" op de Greyde yn Frentsjer († 1646), en Jantien Jans, dy't in tal jierren foar har man forstoarn is. Syn pake fan memmekant wie "landman, kloostermeijer en armevoogd" yn Tsjommearum, syn pake fan heitekant wie mennist en wenne al op de Greyde yn Frentsjer. Op 18 juny 1647 wurdt yn it matrikel fan de frentsjerter universiteit ynskreaun *Johannes Greidanus franequerensis frisius linguarum et Philos. stud.*; op 15 juny 1654 promovearret er ta doctor yn de filosofy en yn de medisinen en op 2 july 1654 trout er mei Jidtie Pijters dhr. Wijmersma. Op 14 july 1655 wurde hja beide lidmaet fan de herfoarme tsjerke. Yn 1658, as er al in pear jier privaetlessen yn de filosofy jown hat, krijt er fan de Senaet it frij om iepenbiere kolleezjes to jaen. Op 10 juny 1660 wurdt Greydanus heechlearaer yn de filosofy en yn 1664 hat er in moannelang rektor magnifikus west. Op 4 juny 1668 is Johannes Greydanus forstoarn.

Bûten de boppeneamde gelegenheidsfersen hat Greydanus, ûnder de namme Joan Greyde, in oersetting fan 't Rackouws Catechismus jown (1652); yn 1654 kaem prof. Schotanus syn útjefte fan G. Pasor syn gryksk wurdboek út, biwurke fan Gellius Schotanus en Johannes Greydanus, en as studint en dêrnei hat Greydanus ûnderskate wittenskiplike (meast filosofyske) wurken skreaun. Foar in bibliografy fan Greydanus forwize wy nei "Het wijsgerig onderwijs aan de hogeschool te Franeker 1585-1811" (Fran. 1954), fan S.H.M. Galama, p. 288-289, en foar syn filosofyske tinkbylden nei de siden 100-105 fan itselde boek.